

5 сынып

Жай

бөлшектерді

қосу және азайту

Оқу мақсаттары:

5.1.2.15 жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру.

5.1.2.17 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;

5.1.2.18 бөлімдері әр түрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;

Сабақ мақсаттары:

Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіре алады;

Жай бөлшектерді қоса алады;

Жай бөлшектерді азайта алады;

Бағалау критерийлері:

Оқушылар мақсатына жетеді, егер:

- ✓ бөлімдері бірдей жай бөлшектерді қоса алады және азайта алады;
- ✓ бөлімдері әр түрлі жай бөлшектерді қоса алады және азайта алады;
- ✓ нәтиже бұрыс бөлшек болса аралас санға айналдыра алады;

Тілдік мақсаттар:

Оқушылар:

Жай бөлшектерді қосу және азайтуды ауызша және жазбаша сипаттай алады, сөздік құрамы артады. Өз ойын еркін білдіре алады, анықтамаларды ешбір қиындықсыз айтады.

Пәнге қатысты лексика мен терминология

Бөлшек

Бөлшектің алымы

Бөлшектің бөлімі

Аралас сан

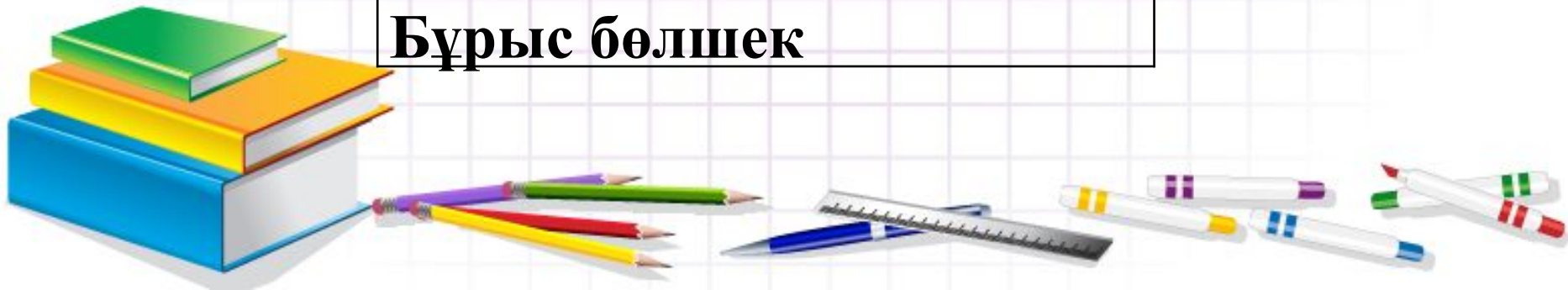
Қосу

Азайту

Бөлшек сызығы

Дұрыс бөлшек

Бұрыс бөлшек

АКТ қолдану дағдылары

Интербелсенді тақта

Презентация

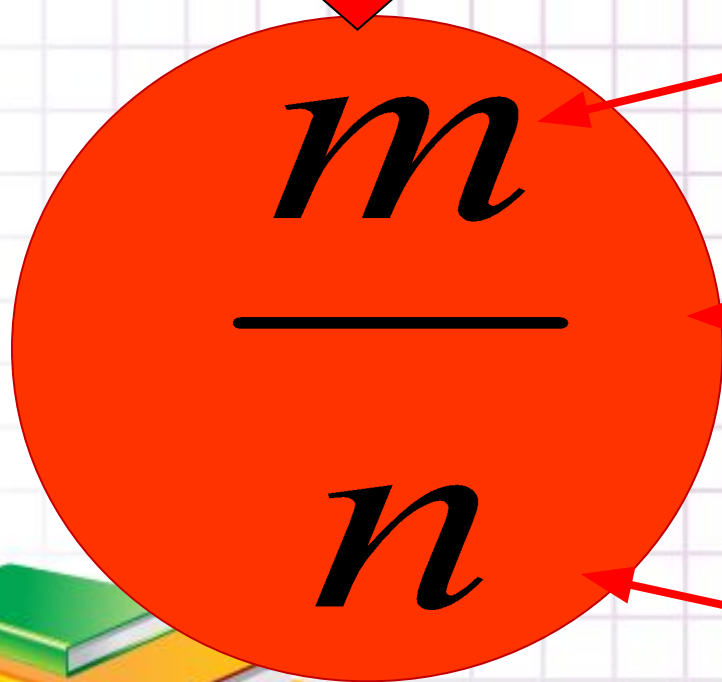
Қима суреттер

Таратпа парақтар

бөлшек

Екі натурал санның қатынасы немесе нөлдің натурал санға қатынасы.

Алымы
(қанша бөлік алынды)

Бөлшек сызығы
(бөлу)

Бөлімі
(қанша бөлікке бөлінді)

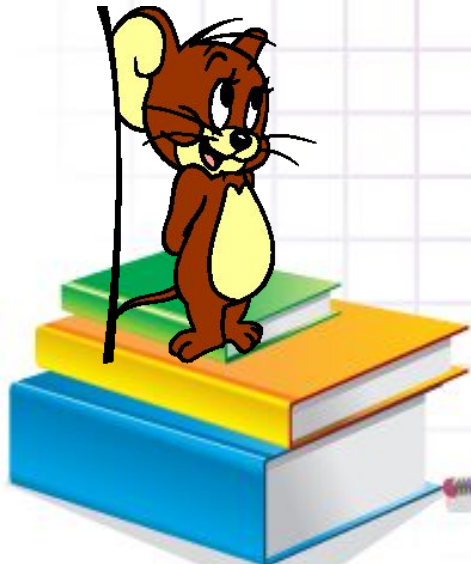
Ауызша есептеу

$$1) \frac{2}{7} + \frac{1}{7}$$

$$2) \frac{5}{6} - \frac{1}{6}$$

$$3) \frac{13}{20} + \frac{11}{20}$$

$$4) \frac{41}{100} - \frac{33}{100}$$

Ауызша есептеу

1) $\frac{2}{7} + \frac{1}{7} = \frac{3}{7}$ жауабы 2) $\frac{5}{6} - \frac{1}{6} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$

3) $\frac{13}{20} + \frac{11}{20} = \frac{24}{20} = 1\frac{1}{5}$ 4) $\frac{41}{100} - \frac{33}{100} = \frac{8}{100} = \frac{2}{25}$

«Ойды іске асыру». Оқулықпен жұмыс. Деңгейлік тапсырмалар

№981. Бөлшектерді қосуды орындаңдар.

I топқа

$$1) \frac{3}{4} + \frac{5}{8}$$

$$2) \frac{2}{5} + \frac{7}{15}$$

II топқа

$$3) \frac{7}{16} + \frac{1}{4}$$

$$4) \frac{2}{7} + \frac{1}{3}$$

«Ойды іске асыру». Оқулықпен жұмыс. Деңгейлік тапсырмалар

№981. Бөлшектерді қосуды орындандар. (Жауабы)

I топқа

$$1) \frac{3\frac{1}{2}}{4} + \frac{5}{8} = \frac{6+5}{8} = \frac{11}{8} = 1\frac{3}{8}$$

$$2) \frac{2\frac{1}{3}}{5} + \frac{7}{15} = \frac{6+7}{15} = \frac{13}{15}$$

II топқа

$$3) \frac{7}{16} + \frac{1\frac{1}{4}}{4} = \frac{7+4}{16} = \frac{11}{16}$$

$$4) \frac{2\frac{1}{3}}{7} + \frac{1\frac{1}{7}}{3} = \frac{6+7}{21} = \frac{13}{21}$$

№991. Теңдеуді шешіндер:

I топқа

$$x + \frac{7}{12} = \frac{3}{4}$$

II топқа

$$x - \frac{3}{5} = \frac{3}{8}$$

№991. Теңдеуді шешіңдер. (жауабы)

I топқа

$$x + \frac{7}{12} = \frac{3}{4}$$

$$x = \frac{3}{4} - \frac{7}{12}$$

$$x = \frac{9 - 7}{12}$$

$$x = \frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

II топқа

$$x - \frac{3}{5} = \frac{3}{8}$$

$$x = \frac{3}{8} + \frac{3}{5}$$

$$x = \frac{15 + 24}{40}$$

$$x = \frac{39}{40}$$

№994. Бөлімдері өзара жай сандарға тең болатын бөлшектердің қосындысын табындар:

I топқа

$$1) \frac{1}{3} + \frac{1}{8} = \frac{**}{15}$$

$$2) \frac{1}{8} + \frac{1}{9} = \frac{**}{45}$$

II топқа

$$3) \frac{1}{7} + \frac{1}{8} = \frac{**}{28}$$

$$4) \frac{1}{8} + \frac{1}{8} = \frac{**}{24}$$

№994. Бөлімдері өзара жай сандарға тең болатын бөлшектердің қосындысын табыңдар. (Жауабы)

$$1) \frac{1^3}{3} + \frac{1^5}{5} = \frac{3+5}{15} = \frac{8}{15}$$

$$3) \frac{1^4}{7} + \frac{1^7}{4} = \frac{4+7}{28} = \frac{11}{28}$$

$$2) \frac{1^9}{5} + \frac{1}{9} = \frac{9+5}{45} = \frac{14}{45}$$

$$4) \frac{1^8}{3} + \frac{1}{8} = \frac{8+3}{24} = \frac{11}{24}$$

Сөзді табындар

$$\frac{4}{15} + \frac{5}{15} = p; \frac{1}{10} + \frac{3}{10} = a; \frac{13}{51} + \frac{4}{51} = ж; \frac{7}{6} + \frac{8}{6} = bl; \frac{7}{16} + \frac{5}{16} = Д; \frac{11}{49} + \frac{3}{49} = й.$$

$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{5}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{2}{5}$	$\frac{2}{7}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{5}{2}$
Ж	А	Р	А	Й	Д	Ы

Өзіңді тексер:

1 нұсқа

1.

2 нұсқа

Бөлшектерді қосып және
азайтыңдар

$$\text{a) } \frac{2}{7} + \frac{3}{14}$$

$$\frac{1}{2}$$

$$\text{б) } \frac{1}{3} - \frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{12}$$

$$\text{a) } \frac{4}{9} - \frac{5}{18}$$

$$\frac{1}{6}$$

$$\text{б) } \frac{1}{2} + \frac{1}{5}$$

$$\frac{7}{10}$$

Үй тапсырмасы

$$a) \frac{1}{5} + 1 + \frac{1}{3} \quad b) \frac{3}{2} + \frac{1}{3} + \frac{3}{4}$$

$$c) 2 - \frac{1}{2} - \frac{1}{3} \quad e) \frac{4}{3} - \frac{1}{5} - \frac{1}{6}$$

5+

